

DĚTI JAKO OBĚTI I PACHATELÉ ZÁVAŽNÉ TRESTNÉ ČINNOSTI

24.6.2024 - Lucie Konečná | Policie ČR

Své dosavadní zkušenosti popsala kriminalistka a krizová interventka kpt. Mgr. Lenka Frýbová.

Vyšetřovatelka a krizová interventka kpt. Mgr. Lenka Frýbová se spolu s kolegy zabývá zejména vyšetřováním vražd a znásilnění v Královéhradeckém kraji. Na rozdíl od většiny svých kolegů se však navíc specializuje na trestné činy páchané na dětech, což je pro každého policistu zvlášť psychicky náročné. V rozhovoru zavzpomínala nejen na nejbrutálnější případ vraždy dítěte, který za svoji kariéru vyšetřovala, ale ukázala nám i druhou stranu své práce, kdy se děti dostanou do pozice pachatelů závažné trestné činnosti.

DĚTI V ROLI OBĚTI

Na kolika vyšetřováních vražd či pokusů vražd jste se doposud podílela?

U nás na krajském ředitelství je praxí, že se u každého vyšetřování takto závažné trestné činnosti sestaví tým, který na dané věci pracuje. Mohu tak říci, že by to byly celkově desítky případů. Co se týká dětí jako obětí vražd či jejich pokusů, tak těch za dobu mé praxe bylo spácháno na území našeho kraje celkem 10 případů. Pětkrát se jednalo o vraždu dítěte, čtyřikrát o pokus vraždy a v jednom případě to bylo těžké ublížení na zdraví.

Kdybych to měla rozvést, jednalo se o trojnásobnou vraždu v rodině (dítě, matka a babička) v Lázních Běláhoř. Dále pak vražda novorozené holčičky na Jičínsku. Vražda dítěte a sebevražda matky v Krkonoších, po kterých se vyhlásilo pátrání těsně před Silvestrem v roce 2022. Nález tří mrtvých těl na Rychnovsku, kdy muž zavraždil svoji ženu, dítě a sám spáchal sebevraždu. Vražda 14letého chlapce z letošního roku na hradeckém nádraží. Pokus vraždy ze strany matky na měsíčním miminku z Hradce Králové. Týrání zvlášť trýznivým a surovým způsobem malého chlapce ve Vrchlabí, které vyústilo v pokus vraždy. Případ na Jičínsku, kdy žena s dítětem vstoupila do kolejiště před projíždějícím vlakem. Pokus vraždy na dceři z roku 2014. A těžké ublížení na zdraví vlivem tzv. syndromu třeseného dítěte - shaker baby u 2 měsíčního miminka na Hradecku. Já osobně jsem se v rámci těchto kauz za svoji 11letou praxi na kraji podílela na vyšetřování 6 případů.

Je nějaký případ, který vám utkvěl v paměti?

Tím, že oběti byly děti, tak to budou všechny zmíněné případy. Nicméně jako vyšetřovatelka jsem se podílela hlavně na kauze trojnásobné vraždy v rodině v Lázních Běláhoř, kde jednou z obětí byl i dvouletý chlapec. To byla asi nejbrutálnější vražda dítěte, u které jsem kdy byla a jejíž vyšetřování jsem dostala na starost. Všechny případy vražd jsou svým způsobem brutální, ale tato byla opravdu nejhorší. Všechna těla nesla mnohočetná bodná a bodnořezná poranění od dýky. Policista se však musí oprostit od všech svých pocitů a dělat na místě svoji práci. Dále se jedná o případ zmíněného týrání zvlášť trýznivým a surovým způsobem malého chlapce ve Vrchlabí, které vyústilo v pokus vraždy. Vyšetřování bylo zahájeno poté, co se v ohrožení života dostal do péče lékařů a na jeho konci jsme právě přítele matky obvinili z pokusu vraždy. A musím říct, že i výše uvedené případy z Hradce Králové a Jičínska mě velmi zasáhly, jelikož se jednalo o opravdu naprosto bezbranná novorozená.

Pociťujete jako kriminalistka výhodu oproti mužským kolegům?

Určitě. Co se týká dětí, ženy k nim mají přirozeně blíž. Je to asi provázané genderovým stereotypem, ale v praxi je to prostě tak. Děti k nám přirozeně inklinují. Dříve a snadněji nám začnou věřit a otevírat se, což je dost zásadní. Důležité je si ale uvědomit, že hodně záleží na věku dítěte a v jaké je

pozici. Ty malé opravdu neumí lhát, takže práce s nimi může být snadnější. Na druhou stranu u nich často hraje roli velká fantazie, egocentričnost a snadná ovlivnitelnost. Pamatuju si na případ, kdy jsme vyslyšali malou holčičku, kterou maminka zřejmě dopředu připravila, my jsme se však ptali jinak a z holčičky vypadlo, že to říkala maminka. Oproti tomu starší děti, třeba i v roli pachatelů umí lhát do poslední chvíle a ani pod nápořem důkazů vám pravdu nikdy neřeknou.

Poznáte, že lžou?

Tohle je často otázka na soudní znalce nebo třeba psychology. Ale ano, pokud vám vyloženě řeknou něco, co prostě není možné, ať už technicky nebo na základě dosavadního vyšetřování, je to poznat. Třeba v jednom případě dívka popisovala znásilnění v autě, které prostě nebylo technicky proveditelné. Nebo jiná, zase obvinila ze znásilnění svého vedoucího na táboře, ale v tomto případě se nakonec ukázalo, že se jí to jen zdálo, byl to sen. Také když děti začnou používat slova či obraty, které by prostě dítě v daném věku nevymyslelo nebo minimálně nepoužilo, je nám jasné, že výpověď není z jejich hlavy.

Jak těžké je pracovat v rámci vyšetřování trestných činů s dětmi jako oběťmi?

Obecně se to považuje za jedno z nejtěžších, co může být. Práce s dětmi, které jsou oběťmi trestných činů, se dotýká nás všech. Navíc je hrozně důležité si získat jejich důvěru, protože jste pro ně cizí. Zkoušíte je rozmluvit, hrajete si s nimi a postupně získáváte informace, které jsou pro vás zásadní. U dětí je také těžké předvídat, jak budou reagovat, častokrát i dítě, se kterým myslíte, že komunikujete dobře, s vámi další den nechce spolupracovat.

A hrát roli může i strach nebo stud před rodiči a okolím. Třeba u jedné nezletilé se mi stalo, že měla pohlavní styk, ale když se to dozvěděli její rodiče, rozhodla se ze strachu z jejich reakce říct, že byla znásilněná. Ale setkala jsem se i s tím, že matka navedla dceru k tvrzení o znásilnění ze strany otce, aby se mu pomstila. Ráda bych dodala, že je třeba si uvědomit, že může dojít v konečném důsledku i k odstíhání člověka za křivé obvinění, pokud ke lživé výpovědi navede dítě.

Má to nějaký vliv na váš vztah k vlastním dětem?

Určitě jsem opatrnější, než by byli třeba jiní rodiče, ale to jen proto, že vidím ta rizika, která mohou nastat. A rozhodně se snažím i působit hodně preventivně. :)

Jak byste popsala pachatele trestné činnosti páchané na dětech? Bojí se jít do vězení?

Větší část pachatelů se k trestné činnosti nechce přiznat. Na rozdíl od vraždy, kde je jasné, že k ní došlo, tak mnoho případů znásilnění je minimálně v počátku vyšetřování v pozici slovo proti slovu, pachatelé se proto snaží zapírat a takové vyšetřování je velmi důkladné. Je pravdou, že ve vězení to tito odsouzení mají těžké, a to zejména u spoluvězňů.

DĚTI V ROLI PACHATELŮ

Jaké jsou děti, které jsou v pozici pachatelů trestné činnosti?

U některých vás opravdu zarazí, jak chladnokrevně dokážou ve svém věku uvažovat, připravit se a konat. Na přelomu roku 2017/2018 jsem se podílela na vyšetřování případů, který se odehrál v dětském diagnostickém ústavu, kdy se tři nezletilé dívky rozhodly usmrtit asistenta vychovatele, aby mohly společně utéct. Vše naplánovaly, sehnaly si náčiní a rozdělily si role. Plán byl nejen jeho usmrcení, ale rovněž krádež vozidla a finanční hotovosti ze sborovny. Na chlapecké části pak mělo dojít k obdobnému činu, když se trojice nezletilých chlapců rozhodla usmrtit své dva vychovatele. Vše bylo odhaleno, k dokonání činu naštěstí nedošlo a trestní stíhání bylo s ohledem na věk všech zúčastněných odloženo.

Byl případ, který byl například svou krutostí daleko za hranou?

Pamatuju si případ, který se u nás na kraji řešil už před nějakou dobou, kdy nezletilý chlapec zabil svoji adoptivní matku. Rodina chlapce adoptovala, když byl ještě kojeneček. V ten osudný den nešel do

školy, čekal na ni, až se vrátí z práce, a doma ji ubodal desítkami ran. Následně si vymyslel legendu, že se k nim domů vloupali dva zloději. V rámci činu se sám pořezal na ruce, čehož se snažil využít, aby dodal svému příběhu na věrohodnosti. Počínal si velmi chladnokrevně, a po celou dobu vyšetřování neprojevoval lítost.

Jaká je jejich nejčastěji motivace k páchání trestných činů?

Tak u znásilnění je to asi jasné. U dětských pachatelů vražd jsou motivací nejčastěji osobní vztahy, např. v rodině, případně motivem bývá i snaha získat finanční prospěch. Lidé nečekají, že by dítě dokázalo vzít zbraň a je pro ně nepředstavitelné, že následně skončí s pouty na rukou, ale jsou i takové případy.

Zajímá tě práce kriminalisty/ky? Chtěl/a bys být součástí takového týmu a učit se od nejlepších? Navštiv stránky a dozvíš se vše, co budeš potřebovat

<https://www.policie.cz/clanek/krajske-reditelstvi-policie-khk-informace-byt-policistou-je-vyzvou-i-sanci.aspx> .

<https://www.policie.cz/clanek/deti-jako-obeti-i-pachatele-zavazne-trestne-cinnosti.aspx>